

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, el. p. ombuds@lrs.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191759894

Panevėžio apskritis
vyriausiojo policijos komisariato
viršininkui Egidijui Lapinskiui

2016-09-08 Nr. 2014/1-60/3D- 2546

DĖL 2016 METŲ LIEPOS 18 DIENOS PAKARTOTINIO VIZITO REZULTATŲ

Siekiant išsiaiškinti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2014-07-25 ataskaitoje Nr. 2014/1-60(16) ir 2014-08-29 ataskaitoje Nr. 2014/1-60(17) Panevėžio apskrities vyriausiajam policijos komisariatui (toliau vadinama – Panevėžio VPK) teiktų rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus, Seimo kontrolieriaus, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigos, vykdančios nacionalinę kankinimų prevenciją, vadovo Augustino Normanto pavedimu Įstaigos Žmogaus teisių biuro darbuotojai (patarėjai Kristina Brazevič, Deimantė Karužienė ir Juras Taminskas) 2016 m. liepos 18 dieną lankėsi Panevėžio VPK areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose bei Panevėžio miesto policijos komisariato (toliau vadinama – Panevėžio PK) laikino sulaikymo patalpose.

Vizito metu pagal faktines aplinkybes vietoje buvo įvertinta, kaip Panevėžio VPK atsižvelgė ir įgyvendino Seimo kontrolieriaus rekomendacijas. Nustatyta, kad iš vienuolikos teiktų rekomendacijų keturios įgyvendintos, viena įgyvendinta iš dalies, šešios neįgyvendintos.

1. Rekomendacijos, teiktos dėl žmogaus teisių padėties užtikrinimo Panevėžio VPK areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose.

1.1. Įgyvendintos rekomendacijos

Seimo kontrolierius rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

1.1.1. Laisvose kamerose bei laikino sulaikymo patalpose būtų užtikrinama švara.

Lankantis pakartotinai švara laisvose kamerose bei laikino sulaikymo patalpose buvo užtikrinta. Administracijos teigimu, buvo papildomai susitikta su valymo paslaugų tiekėjo UAB Valymo ir priežiūros centro vadovybe ir pateiktos pastabos dėl patalpų tvarkymo, sustiprinta švaros kamerosse kontrolė.

1.1.2. Laikomiems asmenims būtų sudarytos galimybės susitikti su psichologu, psichoterapeutu.

Lankantis pakartotinai, Panevėžio VPK administracija paaiškino, kad, esant tokiam poreikiui, bus kreipiamasi į Respublikinę Panevėžio ligoninę.

1.1.3. Naktinis apšvietimas karceryje būtų sutvarkytas.

Nustatyta, kad naktinis apšvietimas karcerio kameroje buvo tinkamas.

1.1.4. 2-oje kameroje laikomų asmenų čiužiniai būtų pakeisti, senieji – dezinfekuoti, o į areštinę atvykusiems sulaikytiesiems būtų išduodami tik švarūs ir dezinfekuoti čiužiniai.

Nustatyta, kad VPK įsigijo naujų čiužinių su specialiais užvalkalais iš nepralaidaus skysčiams, atsparaus paviršių valymo ir dezinfekcijos priemonėms audinio arba iš audinių, tinkamų skalbti ir (arba) dezinfekuoti VPK naudojamais būdais. Pareigūnų teigimu, valytoja kaskart, asmenims išvykus iš areštinės, valo ir dezinfekuoja panaudotus čiužinius.

1.1.5. *Badaujančių asmenų sveikatą stebėtų bendruomenės slaugytoja.*

Gauta informacija, kad areštinėje laikomų asmenų badavimo atvejai itin reti. Pareigūnų teigimu, asmeniui paskelbus apie badavimą, nedelsiant informuojama bendruomenės slaugytoja, kuri reguliariai stebi badaujančiojo sveikatos būklę ir daro atitinkamus įrašus.

1.2. *Iš dalies įgyvendintos rekomendacijos*

Seimo kontrolierius rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

Apklauskos kambariai būtų stebimi naudojant vaizdo kameras.

Panevėžio VPK administracijos pateiktais duomenimis, rekonstruojant apklausos kambarius arba atliekant einamąjį jų remontą, į šią rekomendaciją bus atsižvelgta. Šiuo metu apklausos filmuojamos pagal poreikį.

1.3. *Neįgyvendintos rekomendacijos*

Seimo kontrolierius rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

1.3.1. *Kameroje esantys sanitariniai mazgai būtų įrengti taip, kad būtų užtikrintas laikomų asmenų privatumas (pavyzdžiui, širmos).*

Nustatyta, kad situacija nepakitusi, neužtikrinamas laikomų asmenų privatumas naudojantis kameroje esančiais sanitariniais mazgais.

1.3.2. *Laikomiems asmenims būtų sudarytos sąlygos išsidžiovinti skalbinius.*

Nustatyta, kad laikomiems asmenims ir toliau nėra sudaryta sąlygų išsidžiovinti skalbinius.

1.3.3. *Į areštinę talpinami asmenys su jų teisėmis ir areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis būtų supažindinami šią informaciją pateikiant spausdinta forma (atskirame lape).*

Nustatyta, kad į areštinę talpinami asmenys ir su vidaus tvarkos taisyklėmis pareigūno būna supažindinami žodžiu, tačiau jiems ši informacija nėra pateikiama spausdinta forma – atmintine. Kameroje taip pat neiškabintos vidaus tvarkos taisyklės.

1.3.4. *Valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų ir atsakingų pareigūnų kontaktiniai duomenys būtų patalpinti matomoje vietoje.*

Nustatyta, kad pagrindinių institucijų, visuomeninių organizacijų ir atsakingų pareigūnų kontaktiniai duomenys nėra patalpinti areštinės informaciniame stende.

1.3.5. *Pagrindinis įėjimas į VPK ir kitos patalpos būtų prieinamos asmenims su negalia.*

Nustatyta, kad situacija nepasikeitė: nei įėjimas į VPK, nei kitos patalpos nėra prieinamos asmenims su judėjimo negalia. VPK viršininko teigimu, netikslinga investuoti į dabartinę VPK areštinę, kadangi 2018–2019 metais numatoma statyti naują VPK pastatą, kuris bus įrengtas laikantis visų teisės aktų reikalavimų.

1.3.6. *Areštinės kameroje būtų įrengta tik tiek vietų, kiek gali būti laikoma asmenų, kiekvienam užtikrinant Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos generalinio komisaro 2007-05-29 įsakymu Nr. 5-V-356 „Dėl Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklių patvirtinimo“, numatytą 5 kv. m gyvenamąjį plotą.*

Nustatyta, kad vidutinis plotas, tenkantis vienam asmeniui (pagal kameroje įrengtų vietų (lovų) skaičių), daugumoje kamerų neatitinka teisės aktų reikalavimų (ne mažiau kaip 5 kv. m.). Tačiau, pareigūnų teigimu, į kameras talpinama mažiau asmenų, nei jose yra įrengta vietų. Pastebėtina, kad kameroje Nr. 23 buvo laikomi 3 žmonės, nors ši patalpa pritaikyta laikyti tik dviem (trūko spintelių, vietos prie stalo pavalgyti), kamera Nr. 26 taip pat pritaikyta mažesniajam asmeniui, nei joje yra įrengta vietų, skaičių.

2. Rekomendacijos, teiktos dėl žmogaus teisių padėties užtikrinimo Panevėžio VPK Panevėžio PK laikino sulaikymo patalpose.

Panevėžio VPK viršininkui buvo teiktos rekomendacijos dėl žmogaus teisių padėties užtikrinimo Panevėžio VPK Panevėžio PK laikino sulaikymo patalpose, nurodant, kad:

- visų patalpų plotai atitiktų teisės aktuose numatytą ne mažesnio kaip 5 m² ploto, tenkančio vienam asmeniui, reikalavimą;
- laikino sulaikymo patalpose šaltuoju metų laiku būtų užtikrinama tinkama temperatūra;
- visose laikino sulaikymo patalpose nuolat būtų užtikrinta švara;
- pagal galimybes pareigūnams būtų organizuojami mokymai šiomis aktualiomis mokymo programų temomis: žmogaus teisės, žmonių su specialiais poreikiais (neįgaliųjų, asmenų, turinčių psichikos sveikatos sutrikimų ir pan.) teisių ir pagrindinių laisvių apsauga.

Šiuo metu yra vykdomi Panevėžio miesto ir rajono policijos komisariatų laikino sulaikymo patalpų rekonstrukcijos darbai, kurie bus baigti artimiausiu metu, ir tuomet Panevėžio VPK Panevėžio PK laikino sulaikymo patalpos bus uždarytos.

Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimą nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Egidijui Lapinskui dėl Panevėžio VPK areštinės rekomenduoja:

- 1) informuoti apie tolesnę rekomendacijos dėl apklausos kambarių stebėjimo, naudojant vaizdo kamerą, įgyvendinimą;
- 2) imtis priemonių ir užtikrinti, jog kameroje esantys sanitariniai mazgai būtų įrengti taip, kad būtų užtikrintas laikomų asmenų privatumas (pavyzdžiui, širmos);
- 3) imtis priemonių ir užtikrinti, kad laikomiems asmenims būtų sudarytos sąlygos išsidžiovinti skalbinius;
- 4) imtis priemonių ir užtikrinti, kad į areštinę talpinami asmenys su jų teisėmis ir areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis būtų supažindinami pateikiant šią informaciją spausdinta forma – atmintine (įteikiant ją asmeniui);
- 5) imtis priemonių ir užtikrinti, kad valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų bei atsakingų pareigūnų kontaktiniai duomenys būtų patalpinti matomoje vietoje;
- 6) informuoti apie rekomendacijos dėl pagrindinio įėjimo į VPK ir kitų jos patalpų pritaikymo asmenims su judėjimo negalia įgyvendinimo;
- 7) užtikrinti, kad areštinės kameroje būtų įrengta tik tiek vietų, kiek gali būti laikoma asmenų, kiekvienam užtikrinant teisės aktuose numatytą 5 kv. m gyvenamąjį plotą; visose kameroje būtų pakankamas kiekis kietojo inventoriaus pagal įrengtų vietų skaičių;
- 8) informuoti apie tolesnę rekomendaciją, teiktą dėl žmogaus teisių padėties užtikrinimo Panevėžio VPK Panevėžio PK laikino sulaikymo patalpose, įgyvendinimą.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2016 m. spalio 14 dienos.

Seimo kontrolierius, Įstaigos vadovas

Augustinas Normantas